

## Interview Michael Franti

# 'Je zag ze denken: hoe durft-ie?'

Michael Franti, het politiek correcte gezicht van de hiphop, zakenman in boodschappen, ging op eigen initiatief naar Irak. 'Ik had geen geweer, geen vest, geen helm. Alleen een gammele houten gitaar.'

Door David Kleijwegt

Foto's Bert Nienhuis

**L**OWLANDS IS PRECIES OP DE helft. In de zwaarbewaakte backstage van het Alpha-podium, waar net de reünie van Urban Dance Squad is geweest, hangt een ingetogen maar opgeluchte sfeer. De beste band van Nederland verpoost daar met aanhang en kinderen, op de achtergrond klinkt het nog altijd weerbarstige geluid van Ministry. Een boomlange Afro-Amerikaan met dreadlocks loopt ontspannen rond met een Nikebal in zijn hand. Hij treedt op na de band van Alain Jourgensen, die hij nog kent uit de tijd van zijn eigen vroegere, dwarse groepen als The Beatnigs en Disposable Heroes of Hiphoprisy. Michael Franti - het zal de komende dagen een terugkerend refrein blijven te zijn - praat en *hugt* wat, praat en hugt wat.

Of we tijd en zin hebben mee te voetballen? Een potje hooghouden is een vast ritueel geworden voor een optreden van Franti en zijn begeleidende band Spearhead. Het moet gezegd: hij is voor een muzikant uit een land zonder noemenswaardige voetbalcultuur begiftigd met een behoorlijk goede techniek. En dat op blote voeten. Franti wipt de bal met tegeneffect de lucht in, draait zich om en vangt hem moeiteloos weer op. Daar is Sylvano Matadin, bassist van Urban Dance Squad, die zich spontaan bij het groepje aansluit. Ruim een half uur gaat het zo door, af en toe onderbroken voor een foto. En een hug.

Na afloop bekent Franti met bezweet bovenlichaam dat hij eigenlijk helemaal niet kan voetballen. Een paar dagen geleden heeft hij pas zijn eerste wedstrijd gespeeld, ergens in Schotland. Dribbelen, passeren, verdedigen en schieten - dat kan-ie allemaal niet. Hooghouden wel, ja. 'It's like a circus act,' zegt hij lachend. Met de bal in zijn hand vertrekt hij naar de kleedkamer.

Een kwartier later gaat hij het podium op. Er vindt geen transformatie plaats: de man

die net uitgelaten met een balletje speelde, is precies dezelfde die nu op het podium staat. Toch gebeurt er iets bijzonders. Het publiek, dat bij de meeste andere concerten op Lowlands geconcentreerd staat te kijken, haast timide, steekt bij de eerste aanblik van Franti en masse de handen omhoog.

**E**EN ECHE VERKLARING VOOR DAT enthousiasme heeft hij niet, een dag later in Amsterdam. 'Ik nodig mensen uit zich open te stellen, vraag meteen hoe ze zich voelen. Er mag zo weinig mogelijk afstand zijn. Het blijft bijzonder om met mensen voor korte tijd een hechte band te kunnen bewerkstelligen, zeker bij een grote groep mensen. We doen het samen. Het moment dat ik het podium op ga, gebeurt er ook iets met mij. Dan bestaat er geen verleden, geen toekomst. Alleen dat moment.'

Op Lowlands bespeelt hij de massa met weinig verfijnde middelen, hier een beetje rock, daar een beetje reggae. Ja, hij bedient zich vaak van wat al te simpele kretologie, waarover je makkelijk sarcastisch zou kunnen doen. Maar als je dan toch een volksmenner wilt, dan liever een zachtaardige en een feestelijke. Dan liever Franti, bij wie geen spootje kwaad zit.

Zo'n optreden op Lowlands, natuurlijk is dat preken voor eigen parochie. Franti's boodschap van vrede en verdraagzaamheid, daar hoeft eigenlijk niemand van te worden overtuigd in de jeugdige vrijstaat die het festival drie dagen lang is. Na enig nadenken: 'Ik geloof niet dat er iets mis is met preken voor eigen parochie. Als deze boodschap door iedereen meteen werd begrepen, dan hadden we al die problemen in de wereld niet. Zij kan niet door genoeg mensen worden gehoord.'

Dat zijn publiek op Lowlands bijna voor de volle honderd procent uit blanken bestaat, daar zit hij niet mee. 'Het is nu eenmaal een feit dat vooral een blank publiek mijn mu-

ziek waardeert.' Een kleine zucht: 'Er is een tijd geweest, toen ik net begon, dat ik me volledig richtte op de zwarte bevolking van Amerika. Ik maakte hiphop met een geweten. Er waren zo veel problemen in onze eigen gemeenschap: drugs, geweld, gangs. Ik had niets liever gewild dan dat die mensen, mijn eigen mensen, mijn muziek zouden horen. Die ging over hen en over hun problemen. Maar ze luisterden niet, alleen naar alles wat op MTV te zien is, niets anders. Ik heb het geprobeerd, maar nee, die missie is niet geslaagd.'

**H**ALVERWEGE DE JAREN TACHTIG begon Michael Franti (1967) als boze rapper in San Francisco (nog altijd zijn thuisbasis), die zich bij voorkeur door maniakale, machinale klanken liet begeleiden. Met de jaren werd zijn muziek steeds organischer, zeker nadat Franti zijn band Spearhead had opgericht, die een milde variant van stijlen als funk, soul en reggae schijnbaar achteloos tot een vloeiend geheel smeedt. Vooral in Europa, en dan met name Nederland, is hij een graag geziene gast: het politiek correcte gezicht van de hiphop. 'Ik ben in Nederland nog steeds populairder dan in Amerika, dat klopt. Maar met elke cd krijgen we daar een beetje meer *airplay*, een beetje meer aandacht. We weten steeds vaker mensen in Amerika te bereiken.'



In zekere zin is Michael Franti – noodgedwongen – nu zakenman in boodschappen. ‘Ik ben een totaalproject,’ zegt hij zelf. Hij koestert zijn onafhankelijkheid, wat betekent dat zijn cd’s verschijnen bij zijn eigen kleine platenmaatschappij. Dat brengt een boel papierwerk met zich mee. Films maakt hij ook. Zijn voorlaatste cd heet *Stay Human*. Voor een langlopend project dat daarbij aansluit, stelt hij op zijn vele reizen met een camera in de aanslag mensen twee vragen. Wat het voor hen betekent om menselijk te zijn en hoe zij menselijk denken te blijven. ‘What is human?’ vroeg Michael Franti ook aan de legendarische reggaeproducer Lee Perry, die volgens hem het grappigste antwoord tot nu toe gaf. In de hotelkamer in Amsterdam doet hij een poging een overjarige kraai te imiteren: ‘I’m not. I am an alien.’

Die film is nog niet klaar, *I Know I’m Not Alone* wel: het verslag van zijn reis naar Irak en de bezette gebieden in Israël. Op een dag keek Franti naar het nieuws en daarna kon hij het idee niet uit zijn hoofd zetten dat de berichtgeving wat al te eenzijdig was. Hij boekte daarom maar een reis naar Bagdad, om zelf eens te kijken. ‘Of ik een goede verzekering had afgesloten? Daar heb ik niet eens over nagedacht. Alleen maar: hoe kan ik zo snel mogelijk naar Irak toe. In tijden van grote crisis moeten mensen risico’s nemen. Soms moet je heel dicht bij het vuur gaan staan, wil je weten hoe je het moet doen. Natuurlijk was ik best bang. Ik ben al bang als ik het podium oploop, moet je weten. Elke keer weer. Dus stel je voor hoe ik me moet hebben gevoeld toen ik oorlogsgebied betrad. Ik was doodsbenuwd. Maar ik had wel alle voorzorgsmaatregelen genomen die ik maar kon bedenken. De beste chauffeurs, de betrouwbaarste gidsen. Ik had een hotel gevonden dat zich niet in de *green zone* bevond. Ik was banger in de *green zone* dan elders. Daar werden elke avond bommen gegooid. Als ik maar bij de Irakezen bleef, zo redeneerde ik, als ik me redelijk stilhield, zou ik veilig zijn. Zo zou niemand aandacht aan me besteden. Maar dat bleek alles behalve waar: overal waar ik kwam, was meteen een flinke menigte. Alleen maar omdat ik muziek maakte, en er voor Iraakse begrippen zo anders uitzag.’

Van preken voor eigen parochie kon geen sprake zijn in Bagdad. De mooiste scène uit *I Know I’m Not Alone* is als Michael Franti, wiens liedjes in de oren van George W. Bush zonder enige twijfel anti-Amerikaans zullen klinken, optreedt voor Amerikaanse soldaten. Hij die altijd zo kritisch is geweest over de oorlog in Irak tegenover zijn jonge landgenoten, voor wie die oorlog, net zo goed als voor de Irakezen, destijds dagelijkse realiteit was. ‘Dat was het moment om echt angstig te worden. Die gasten hadden een biertje in de ene hand en een geweer in de andere. En ik kwam binnenlopen met een houten gitaar

om liedjes te zingen over vrede en liefde. Hun eerste blikken waren al veelbetekenend: wie is die vent? Hadden ze niet veel beter Jessica Simpson kunnen sturen om ons te vermaken? Je ziet het niet in het eindresultaat omdat we geen toestemming hadden om dat te filmen, maar de eerste twee liedjes waren anders van toon. Ze spraken over hoop voor de toekomst. Een beetje veilig. Daarna dacht ik: Fuck it, man. Ik ben hier helemaal naartoe gevlogen... Dan zal ik zeggen wat ik denk ook, juist over deze onzinnige oorlog. Het is één ding om het podium op te stappen voor vijftienduizend mensen die het in principe met je eens zijn. Maar als ik het niet ook in Bagdad voor deze soldaten kan doen, wat maakt dat mij dan? Een laffe nepperd? Ik had gedacht dat ze negatief zouden reageren, maar ik oogstte juist bewondering: dat die gozer zulke liedjes hier durft te zingen. Ze bleven me aankijken alsof ik gek was geworden. Ik had geen geweer, geen vest, geen helm. Alleen een gammele houten gitaar. Je zag ze denken: hoe durft-ie? “You must be a real bad ass motherfucker,” zeiden ze na afloop.’

**M**ICHAEL FRANTI ZEGT VEEL TE hebben geleerd van het maken van zijn film, waarvan zijn laatste cd *Yell Fire!* een soort muzikale doorslag is. Hij heeft de nuance leren kennen. ‘Vroeger gaf ik het leger de schuld. Nu weet ik dat het niet zo eenvoudig ligt. Die soldaten willen vaak ook helemaal niet in Irak zijn, nu nog minder dan toen ik er was. Ik ben bevriend geraakt met een jongen die heeft gediend tijdens de oorlog. Hij mist nu een arm. De leider van zijn peloton hield toen hij aankwam een korte speech. Jullie zijn hier niet om te vechten voor Amerika, zei hij, want maak je geen illusies: als je terug bent, zal niemand iets om je geven. De enigen voor wie je hier moet vechten, is de man aan je linkerkant en de man aan je rechterkant. Als we altijd zo blijven denken, zullen er meer levend naar huis terugkeren.’ Dát, meent Franti beslist, is de werkelijkheid van die oorlog. Van elke oorlog.

Hoe het verder moet, weet hij ook niet. ‘Ik kan alleen maar doorgeven wat ik in de straten van Irak heb gehoord. Die mensen willen hun eigen land. Die willen zelf beslissingen kunnen nemen. En als wij Amerikanen echt menen wat wij zeggen, als we beweren dat wij overal democratie willen brengen, dan zullen we welke democratie ook moeten accepteren. Amerika staat voor een keuze. Of we accepteren waar de mensen zelf voor stemmen of we worden het politiekorps van de wereld. Als dat laatste het geval is, zal de wereld, daar ben ik van overtuigd, met de dag een gevaarlijkere plek worden.’

**O**P EEN REGENACHTIGE MIDDAG is het een drukte van jewelste in de vestiging van de Coffee Company

in de Pijp in Amsterdam. De man die het mini-concert van Michael Franti aankondigt, moet een trieste mededeling doen: de koffie is op. De mensen die vanwege de drukte buiten het etablissement moeten staan, kunnen Franti alleen horen, niet zien. Als Franti nog geen minuut bezig is, begint het keihard te regenen. De eigenwijze duif die, gezeteld op de gevel van het koffiehuis, het eerste applaus nog doodgemoedereerd had ondergaan, maakt dat-ie wegkomt. De mensen blijven. Een uur later zijn ze er bijna allemaal nog en na afloop van het optreden wordt Michael Franti omsingeld door fans. Hij gaat op de foto en deelt handtekeningen uit. Elke handeling wordt vanzelfsprekend afgesloten met een hug.

‘Of het moeilijk voor mij is om nee te zeggen?’ Franti moet hartelijk lachen. ‘Als ik één handtekening geef, dan moet iedereen die dat wil er een krijgen. Maar er zijn zeker tijden dat ik zeg: *I’m off duty*, nu werk ik even niet. Na zo’n concertje als dit weet ik gewoon wat er komen gaat. Dat zit in het schema opgenomen. Ik geniet er ook van, ja. Je moet op de golf kunnen meedrijven. Sommige mensen schreeuwen, trekken aan je. Andere mensen zijn weer zo verlegen dat je zelf naar ze toe moet gaan. Er zit er ook wel altijd eentje tussen die dronken is en idioot doet. Maar ook die kun je niet veroordelen, je moet flexibel blijven. Op welke manier dan ook: ze zijn allemaal fan van jouw muziek.’

Verbroederen, dat kan Michael Franti als geen ander. Op het podium, maar zeker ook daarbuiten. Misschien moet dat ook wel, als je in je muziek zo duidelijk de boodschap van verbroedering verkondigt. *It comes with the job*. Zo gemakkelijk is het trouwens nog niet, die boodschap in muziek verpakken. Franti: ‘Ik heb maar een paar korte zinnen tot mijn beschikking, waarin ik alles moet verwoorden. Maar ik heb nog zoiets als een melodie. En als die goed is, doet ze wat met mensen. Alles wat je te zeggen hebt, moet ergens iets raken. Daar leent muziek zich uitstekend voor.’

Michael Franti heeft ook nog iets anders meegekregen van de soldaten in Irak. Zij drukten hem op het hart: geef ons muziek waar we een beetje om kunnen lachen, waarbij we een beetje mee kunnen klappen. ‘Daarom zijn de nieuwe liedjes ook zo simpel, bewust simpel. Ik verwacht helemaal niet dat die paar noten en stukken tekst de wereld kunnen veranderen. Ik ben geen idealist, dat zei ik al eerder in het koffiehuis. Nee, echt niet. Algehele vrede is naar mijn idee een onbereikbaar streven. Maar ik geloof absoluut wel in een wereld waarin mensen elkaar veel minder vaak naar het leven staan dan nu.’

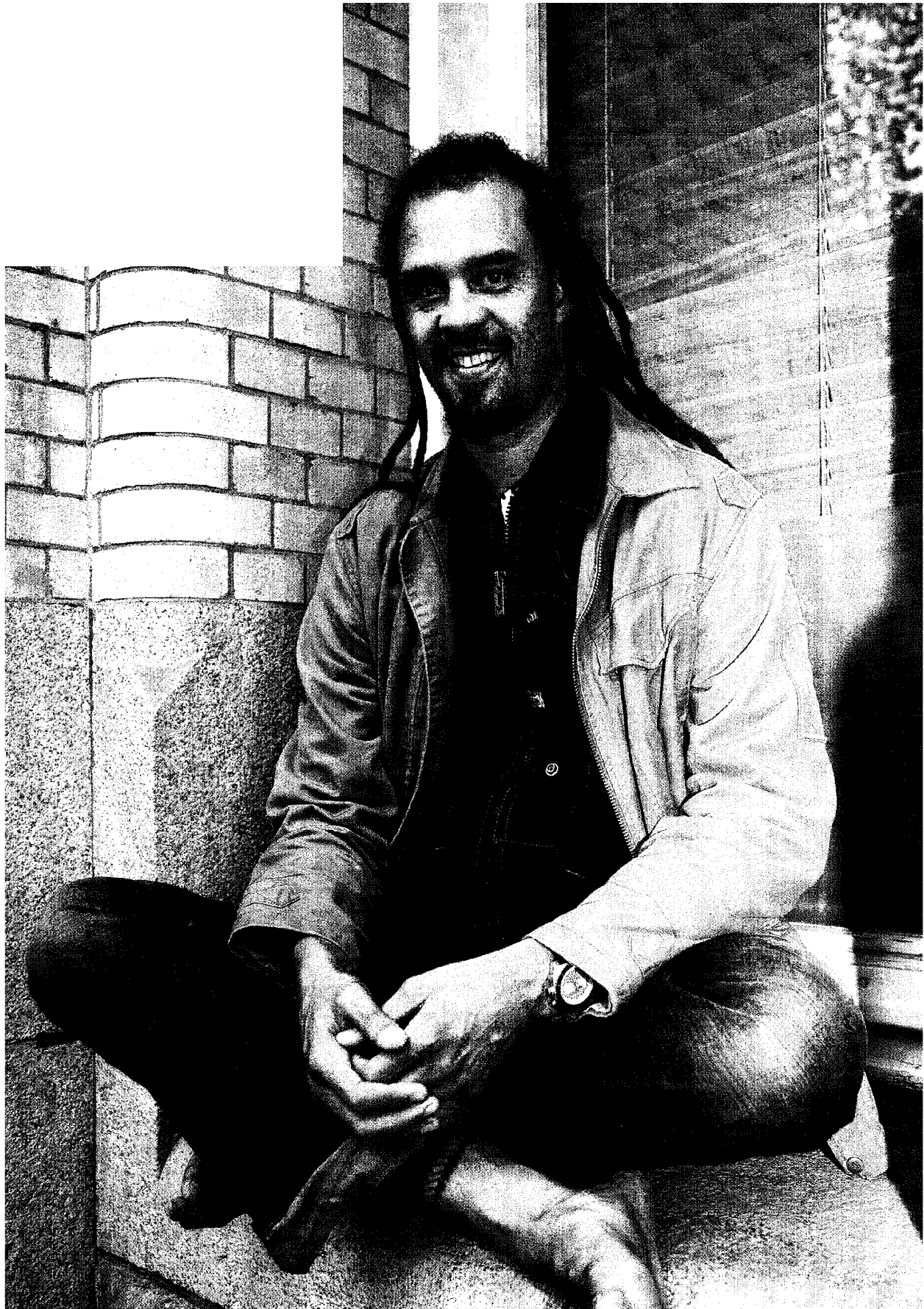
*‘Yell Fire!’ van Michael Franti and Spearhead is verschenen bij Anti Records/Epitaph, evenals de dvd ‘I Know I’m Not Alone’*

*Michael Franti and Spearhead treden deze week op in het Patronaat, Haarlem (9/12), de Effenaar, Eindhoven (10/12), de Oosterpoort, Groningen (11/12), Paradiso, Amsterdam (12/12 en 13/12) en Tivoli, Utrecht (15/12).*

**‘De blikken van de soldaten in Irak waren veelbetekenend: wie is die vent? Hadden ze Jessica Simpson niet kunnen sturen?’**



*Michael Franti tijdens zijn exclusieve soloconcert bij de Coffee Company in de Amsterdamse Pijp: ook buiten in de regen luisteren mensen*



*Michael Franti: 'Natuurlijk was ik best bang in Irak. Ik ben al bang als ik het podium op loop'*